2006/3908

-2073132

GF/MZ

Vereniging
Woonpark
Kostverloren

Amsterdam, 20-03-06

Aan: de fracties van de Zandvoortse gemeenteraad en aan het oude en nieuwe bestuur.

N.B. Wilt u deze brief alstublieft ook doen toekomen aan de nieuwe wethouders?

Betreft: behoud Kostverlorenpark

Geachte dames en heren,

Bij deze vragen we Bestuur en Raadsfracties van Zandvoort aandacht voor het behoud van het Kostverlorenpark. We zullen eerst de geschiedenis schetsen, vervolgens de ontwikkelingen van de afgelopen raadsperiode. Tenslotte willen we enkele punten onder de aandacht brengen die komende tijd urgent zijn voor het behoud van het Kostverlorenpark.

Geschiedenis
Het Kostverlorenpark (ruim 14 hectare) is een publiek toegankelijk park (zo is het ook weer bepaald in het bestemmingsplan van 1989). Er wordt druk gebruik van gemaakt door Zandvoortse burgers die er graag vertieren. Het hele jaar zijn er spelende kinderen en wandelaars, vaak vergezeld van honden. In de zomer, en de periode er vóór en na, wordt het park bovendien gebruikt door de bewoners van de bunkers, recreatiewoningen (volgens de terminologie van het bestemmingsplan). Deze bunkers, met een inwendig oppervlakte van iets minder dan 16 m^2, zijn in de oorlog gebouwd als manschaponderkomens.

Het noordelijk deel van het park is beschermd natuurmonument. Het hele park heeft de bestemming natuurgebied.

Het grootste deel van het park inclusief 35 recreatiebunkers is eigendom van 7 grondbezitters uit Noordwijk, Oegstgeest, Warmond, Voorschoten, Rotterdam en Luvinate (It.). Zij, of hun ouders, hebben in 1977 het park gekocht van de familie Quarles van Ufford.
Een heel klein deel, bij de twee zuidelijke ingangen, inclusief 2 recreatiebunkers, is eigendom van de gemeente Zandvoort.

Quarles van Ufford heeft na de oorlog de bunkers in huur gegeven aan vooral Amsterdamse gezinnen met bleekneusjes, gezinnen die op bovenwoningen woonden, en meestal niet veel te makken hadden. De gezinnen verbleven er van mei tot september, en hun kinderen gingen dan in Zandvoort naar school. Er bestond een bewonerscommissie die alle vertouwen had van Quarles, en ervoor zorgde dat de regels werden gehandhaafd, dat de bunkers goed onderhouden werden en dat bewoners (bleekneusjes) gezocht werden voor leeggekomen bunkers. De traditie was dat Quarles van Ufford de bunker toewees aan de kandidaten van de commissie.
De bewonerscommissie is later vervangen door het bestuur van de Vereniging Woonpark Kostverloren waar vrijwel alle bewoners lid van zijn.

Een tweede voor het park belangrijke organisatie is de Stichting Behoud Kostverlorenpark, een initiatief van omwonenden en huurders, gesteund door raadsleden en de Zandvoortse Courant. De Stichting spant zich in om het Kostverlorenpark inclusief de unieke natuur te behouden. Deze stichting heeft met behulp van natuuronderzoekers van NJN en ACJN in twee studies de bijzondere natuur geïnventariseerd.

Onlangs heeft een beheersadviseur van PWN in een notitie nog eens de natuurwaarde benadrukt (Bijlage 1), maar tevens gesteld dat een beheersplan nodig is om natuurwaarden te herstellen en te behouden. De eigenaren hebben nooit een beheersplan opgesteld of onderhoud gepleegd.

Minder dan tien jaar geleden hebben de eigenaren een stuk van het park verkocht aan bewoners van de Kostverlorenstraat. Deze hebben hiermee hun achtertuinen vergroot en met hekken aan publieke toegankelijkheid onttrokken. Onze bezwaren en bezwaren van de Stichting Behoud Kostverlorenpark hebben niet geleid tot acties van de gemeente.

Afgelopen raadsperiode
Bij de behandeling van het bestemmingsplan Kostverlorenstraat e.o. hebben wij ons ingespannen om de passages die betrekking hebben op de randen van het Kostverlorenpark te verbeteren. De Gemeenteraad heeft toen bij wethouder Demmers aangedrongen om zich in te spannen om het behoud van het Kostverlorenpark beter te garanderen. Ze vroegen hem om een notitie.
Deze notitie is er niet gekomen, maar wel heeft de heer Demmers initiatieven genomen gericht op een beter beheer en een steviger toekomst voor het park. Zijn stelling is dat het moet stoppen met het verrommelen van het park.
Met name twee zaken heeft hij op zijn agenda gezet:
1. Door zijn inspanning heeft het Overleg van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland er bij de provincie Noord-Holland op aangedrongen het park aan te kopen. De bedoeling was dat het park dan bij het Nationaal Park gevoegd zou worden, dat er een beheersplan gemaakt zou worden en dat dit plan, en toezicht op het park door PWN zou worden uitgevoerd. De provincie heeft een poging gedaan het park te kopen, maar de eigenaars zijn hier niet op ingegaan.
2. Het park dreigt steeds verder af te brokkelen door verkoop van de randen aan aanwonenden. De heer Demmers heeft toegezegd dat hij de hekken zou laten weghalen van de drie stukken grond die van het park zijn afgehaald, en die gevoegd zijn bij de achtertuinen van drie aanwonenden. Dit is een heel belangrijk punt voor het behoud van het park, want het zou het einde betekenen van de langzame afbrokkeling van het park. Helaas is dit punt nog niet gerealiseerd. Helaas, want onlangs zijn de eigenaren weer begonnen een stuk van ongeveer 200 X 20 meter te verkopen aan 7 aanwonenden. De aanwonenden hebben een aanvraag ingediend voor verplaatsing van hun hekken. Dit zou niet gebeurd zijn als de eerder geplaatste hekken in opdracht van de gemeente waren teruggeplaatst.

Verder is gedurende deze periode de gemeente Zandvoort, de politie en de provincie actief geworden in toezicht in die zin dat steeds zeer snel wordt opgetreden als vandalisme of aantasting van de natuur wordt gemeld.

Zo is men bijvoorbeeld direct opgetreden tegen de eigenaren die een hovenier aan het werk hadden gezet om zonder vergunning een pad aan te leggen. De schade is enorm maar men heeft het werk wel direct laten stoppen en er is aangifte gedaan.

Landgoed Kostverlorenpark
De eigenaren hebben bij de ministeries van Financiën en Landbouw een verzoek ingediend om het park de status van landgoed te geven in de zin van de Natuurschoonwet. Dit heeft een aantal financiële voordelen.
Uiteraard vinden we dit een goede ontwikkeling. Het geeft het park een iets betere bescherming. Het is met name van belang dat eigenaren financieel schade leiden als er stukken van het Landgoed afgehaald worden voor verkoop. Men moet dan de financiële voordelen voor die percelen weer inleveren. Helaas is echter gebleken dat de eigenaren niet het hele park hebben aangemeld. Men is nu dus bezig de niet aangemelde delen geheel of gedeeltelijk te verkopen.

De huidige situatie
De nieuwe eigenaren, na Quarles van Ufford, hadden het niet erg op met de bewoners. Zij wilden het park te gelde maken door er een caravanpark van te maken, of een golfterrein, tennisbanen, horecavoorzieningen, vakantiebungalows, dagrecreatiepark aan te leggen. Al deze initiatieven zijn door de gemeente Zandvoort verhinderd.
De eigenaren wilden ook geen huurcontract met de bewoners. Ruim 10 jaar geleden is de huursituatie in orde gebracht. Sinds kort is de verhouding tussen bewoners en eigenaren 'genormaliseerd'. Ondanks meningsverschillen is er een overlegverhouding ontstaan.

De meningsverschillen betreffen vooral de toewijzing van leegkomende bunkers. Wij gaan uit van de oorspronkelijke idealistische uitgangspunten van Quarles van Ufford en de bewonerscommissie: we gunnen de bunkers het liefst aan gezinnen met kinderen, wonend op bovenwoningen, en wel tegen een redelijke huur. De eigenaren hebben alleen oog voor een zo hoog mogelijke huur.
Het tweede verschil van mening is dat wij tegen afbrokkeling van het park zijn, en dus niet willen dat delen van het park ontoegankelijk worden gemaakt door verkoop en plaatsing van hekken.

Met de gemeente is er een conflict over de hoogte van de huur van de twee gemeentebunkers, een conflict dat waarschijnlijk wordt opgelost.

Het grootste deel van het Kostverlorenpark valt onder het nieuwe bestemmingsplan Strand en Duin. We zijn in goed overleg met de gemeente over hoe het Kostverlorenpark daarin ter sprake komt.

Onze vraag aan bestuur en gemeenteraad
In een radio-interview op Radio 1 op 2 juni 2004 wandelde de interviewster met Burgemeester van der Heijden door Zandvoort, onder andere door het Kostverlorenpark. Hij sprak lyrisch over de bunkertjes en de bewoners: "Ze onderhouden het allemaal erg goed... Maar als je je voorstelt dat mensen hier in de zomer zitten, ik weet niet of u het kunt opvangen, temidden van vogelgeluiden en het ruisen van bomen, dan is het hier puur genieten.....".
Interviewster: "Maar Zandvoort weer op de kaart zetten: nationaal en internationaal, daar wordt dit niet voor gebruikt".
Burgemeester: "Zeker niet, en dat mag ook niet zo zijn. Daar gebruiken we andere mogelijkheden voor en die hebben we voldoende. We zijn zojuist op het strand geweest. Kijk naar die 5 miljoen mensen die hier per jaar komen. Die genieten van het strand, van het uitgaanscentrum. Die genieten ook van het circuit. **Zoveel faciliteiten, maar dit is nu net een hartje binnen de contouren van zo'n badplaats met volstrekt andere uitstraling dan we gewend zijn, en daarom is het ook zo te waarderen**".

We zouden de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe gemeentebestuur willen vragen deze toegenomen belangstelling voor het Kostverlorenpark te behouden. Help de schade aan het "hartje" van Zandvoort te herstellen en het park niet verder te laten verrommelen (zoals de heer Demmers dat uitdrukt).

Eén van de belangrijke stappen is: het voorkomen van afbrokkeling van het park door de hekken terug te laten plaatsen waardoor de publieke toegankelijkheid wordt hersteld, en nieuwe afsluitingen worden voorkomen.

Verder is het van groot belang dat er een beheersplan komt, dat er onderhoud plaatsvindt en dat het toezicht wordt versterkt. De eigenaren werken aan een beheersplan, maar willen dit financieren uit verkoop en afsluiting van delen van het park. Dit mag niet gebeuren.

Tenslotte vragen we uw aandacht voor het initiatief van het "Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland" dat streeft naar een monument status van de Atlantic Wall. De Stichting Menno van Coehoorn heeft een studie gemaakt van de waarde van het bunkerpark, een waarde die dankzij de bewoners, zo wordt gesteld, in stand is gebleven (Bijlage 2). Graag zouden we willen dat de gemeente zich inspant om deze monument status te realiseren.

We heten iedereen van harte welkom in het park. Mocht u nog meer informatie wensen dan kunt u altijd bij ons terecht. Voor een rondleiding door het park kunt u terecht bij
Renée Halma
020-6712057

Vriendelijke groeten,

dr. Peter B.M. Levelt
Voorzitter Vereniging Woonpark Kostverloren
Daniël de Langestraat 7
1071 VZ Amsterdam
020-6739510

Bijlage 1

Natuurwaarden en potenties Kostverlorenpark (KVP) Zandvoort

Inleiding
Ten behoeve van een inschatting van de actuele en potentiële natuurwaarden is:

- Een kort terreinbezoek aan het gebied gebracht, en
- De beschikbare literatuur (Groenboek Kostverlorenpark, 1977) bestudeerd.

Aangezien het terreinbezoek in het zeer vroege voorjaar moest plaatsvinden, zijn de conclusies die hieraan te verbinden zijn als "voorlopig" te beschouwen. Daar de gegevens uit literatuur inmiddels plm. 27 jaar oud zijn, kan ook hier geen al te grote waarde aan verbonden worden.

Actuele waarde
Het KVP ligt in de zgn. zeedorpenzone ten O van Zandvoort. Dat betekent dat de waarden vooral gezocht moeten worden in de botanische waarden van de zogenoemde zeedorpengraslanden. Echter de totale oppervlakte aan grasland is zeer gering (naar schatting minder dan 20% van de oppervlakte). Voor het grootste gedeelte maakte het grasland een ruderale, verrijkte indruk, zodat de natuurwaarde van de restanten grasland waarschijnlijk niet optimaal zullen zijn. Wel werden aan de overwinteringsstadia enkele karakteristieke plantensoorten herkend, zoals duinaveruit, bleke hemelsleutel, wit vetkruid en torenkruid.
Ca 8/10e deel wordt in beslag genomen door aangeplant hoog struweel met een flink aandeel exotische struiksoorten, bos, zowel loof- als naaldbos, en bebouwing met direkte omgeving.
De natuurwaarden van deze struwelen en bossen zijn vermoedelijk voornamelijk ornithologisch. Zij moeten, door het drukke bezoek (met losse honden), waarschijnlijk als niet al te hoog worden ingeschat. Voorst werd een bospoeltje gezien, waar vermoedelijk door de beschaduwing weinig natuurwaarden te verwachten zijn. Of er nog steeds rugstreeppadden voorkomen is de vraag. Het poeltje lijkt niet (meer) zo geschikt.
Gezien de structuur van het terrein is het waarschijnlijk dat hier een populatie zandhagedissen aanwezig is.

Potentiële natuurwaarden
Bij de mogelijkheid om het beheer van een belangrijk deel van dit terrein op de natuurwaarden te richten, zal het waarschijnlijk wel mogelijk zijn om de natuurwaarden voor een groot gedeelte te herstellen. Dit betreft dan voornamelijk de botanische, en daarvan afhankelijke faunistische waarden van bloemrijke duingraslanden van het zeedorpenlandschap. Dit is een in internationaal opzicht belangrijk habitat; een zogenoemd prioritait habitat in het kader van de Europese Habitatrichtlijn.
Maatregelen waaraan men moet denken zijn:

- Winterbegrazing
- Uitbreiding van grasland, door stukken struweel te klepelen, af te voeren en vervolgens te begrazen.
- Plaatselijk kappen van stukjes bos of struweel
- Bestrijden van (agressieve) exoten
- Vrijzetten van de poel met aanpassing oevers
- Verbinden begrazing met het aangrenzende Visscherspad om de zaadverspreiding van verdwenen zeedorpenplanten mogelijk te maken.

De winst in natuurwaarden zal voornamelijk botanisch van aard zijn, maar in het voetspoor daarvan kunnen ook de kenmerkende evertebraten van zeedorpenvegetaties, zoals bruin blauwtje, mogelijk zelfs aardbeivlinder weer terugkeren. Op vogelgebied lijkt er weinig spectaculaire winst te verwachten.

Q.L. Slings (NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland)
maart 2004

Bijlage 2

STICHTING MENNO VAN COEHOORN

OPGERICHT 18 APRIL 1932 BESCHERMHEER Z.K.H. PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN
Secretariaat: Mariaplaats 51, 3511 LM Utrecht, tel. 030 - 231 22 30, fax 030 - 231 20 30,
E-mail: info@coehoorn.nl, website: www.coehoorn.nl

Aan: Provinciaal bestuur van Noord-Holland
t.a.v. Mevrouw R. Lenten (ZWC)

Bunkerpark Atlantikwall bewaard (gebleven) dankzij recreatief gebruik.

Geschiedenis:
Op het eind van de eerste wereldoorlog ontstaat in Zandvoort het wandelpark Kostverloren. Het is een terrein van ongeveer 15 hectare centraal en beschut gelegen in de duinen ten oosten van Zanvoort. Eind jaren dertig is er een theehuis met terras en zijn er enkele dierenattracties te vinden.

Tweede wereldoorlog:
In 1942 zijn de Duitsers net als elders aan de kust ook in Zanvoort bezig met sloop en bouwwerkzaamheden voor de Atlantikwall. Naast diverse verdedigingswerken direct aan de kust worden iets verder landinwaarts voorzieningen gebouwd om de nodige manschappen veilig onder te brengen.

- In het Zandvoortse Kostverlorenpark is een complex gebouwd voor het onderbrengen van een compagnie van ongeveer 150 soldaten en nodige ondersteuning. Hiervoor zijn ongeveer 35 manschappenverblijven gebouwd (3.60x4 meter) met ieder plaats voor ongeveer 6-7 soldaten.

- Op de randen van het terrein worden een achttal Tobroeks gebouwd voor de nabijverdediging van het wooncomplex. (type 58c)

- Als voorzieningen voor de aldaar gelegerde manschappen staat er verder een ontsmettingsgebouw, een keuken en een blok met een aantal privaten.

- Daarnaast is er een grote langwerpige stal (44x6 meter)met plaats voor ongeveer 24 paarden gelegen aan de zuidrand van het complex. Een uniek gebouw compleet met paardenboxen en stenen voerbakken aan de wand.

Na de bevrijding:
Net als overal elders in het land worden bunkers, versperringen en dergelijke zoveel mogelijk gesloopt of als het niet anders kan onder het zand verborgen. Ook in Zandvoort verdwijnen op deze wijze de meeste zichtbare herinneringen aan de bezettingstijd. In het licht van de wederopbouw was dit een logische beslissing, daar er wel andere zaken zijn die belangrijker waren dan de herinneringen aan deze donkere periode.

Beschermen:
In 2004 ligt de tweede wereldoorlog ver achter ons en zien we overal mensen en groepen die zich inzetten voor het behoud van deze bunkers en andere verdedigingswerken. Forten uit de Franse tijd en de stelling van Amsterdam staan nu op de monumentenlijst gezien hun historische waarde. Gelukkig komen we zo langzamerhand ook tot het besef dat een Atlantikwall zeker een historische waarde heeft. Doen we echter niets aan bescherming hiervan dan zullen de sporen hiervan binnen enkele tientallen jaren geheel zijn verdwenen.

Een losse bunker of een kleiner deels gesloopt complex is in Nederland nog wel terug te vinden maar een compleet onderkomen voor een compagnie is uniek.

Kostverlorenpark een uniek complex:
Dankzij het feit dat dit complex van 35 manschappenverblijven en de nodige andere bunkers na de oorlog in gebruik is genomen als vakantiewoning heeft er naar mijn mening toe bijgedragen aan het behoud (niet ondergestoven onder het zand of opbelazen). Het maken van een aantal ramen in de verblijven en het slopen van de scherfmuren (of verlagen hiervan) is naar mijn mening geen vermindering van de cultuurhistorische waarde van het gehele complex.

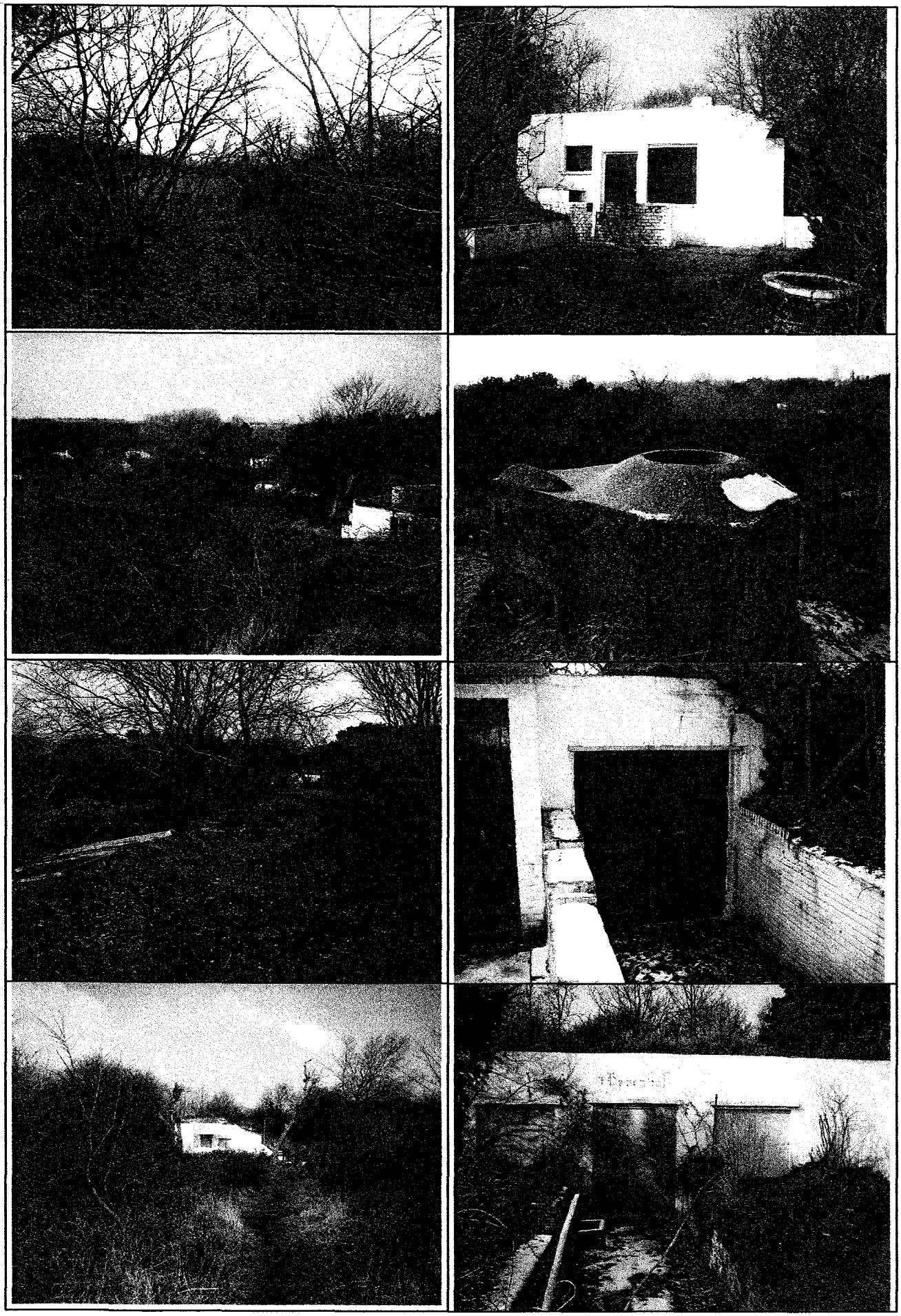
Veel bunkers en forten gaan verloren of verloederen vanwege het ontbreken van een bestemming, leegstand is in feite het begin van het verval. Met de huidige bestemming als vakantieverblijf is het bestaan van dit unieke complex gewaarborgd en kan het nog lange tijd in stand worden gehouden voor het nageslacht.

Om het ook voor de toekomst veilig te stellen zou dit unieke complex een bescherming moeten krijgen als Rijks- of Provinciaal monument. De stichting Menno van Coehoorn pleit dan ook voor een bescherming van dit unieke complete complex als onderdeel van de Atlantikwall.

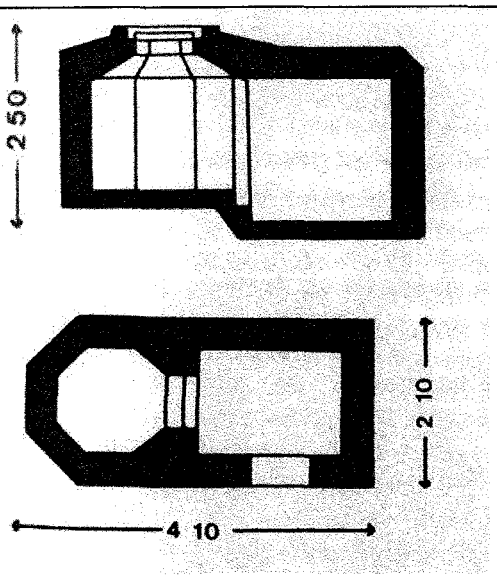
Rob Verhoef
Correspondent stichting Menno van Coehoorn in Noord-Holland.
Tesselschadeplantsoen 7
1985 HM Driehuis

Afschrift: Nationaal Park Zuid Kennemerland
Wethouder M.B.J.Demmers gemeente Zandvoort
Vereniging Woonpark Kostverloren

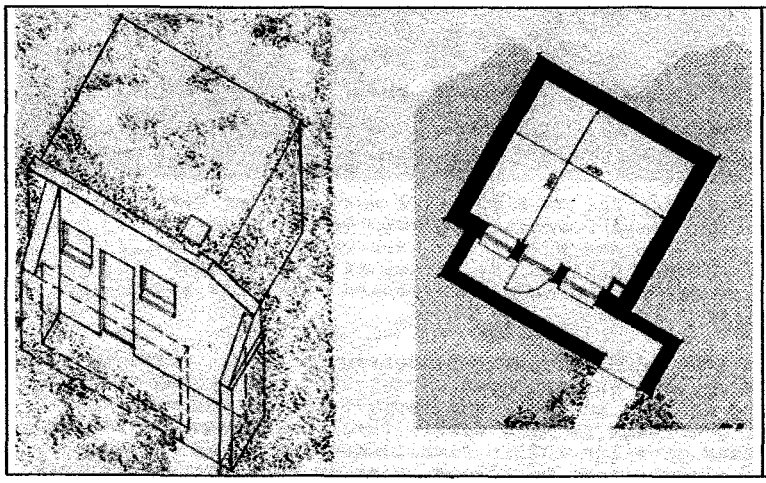
Bijlage: foto-impressie van het complex

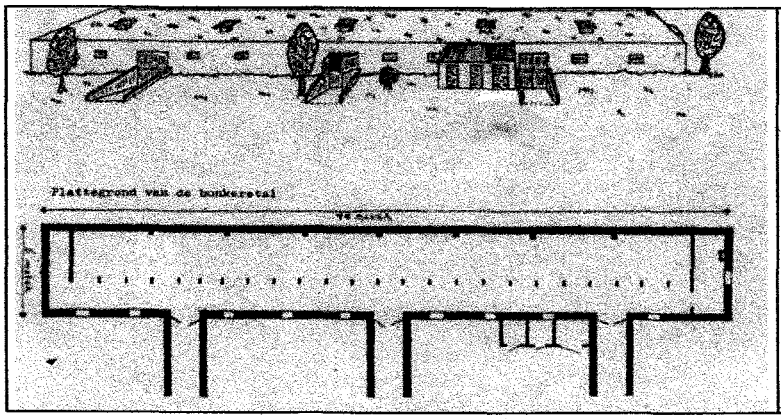

Tobruk of Ringstand (bauform 58c) had een achthoekige gevechtsruimte en was gericht op de inzet van een mitrailleur. De bunker heeft een wanddikte van 40cm gewapend beton. Rondom het Kostverlorenpark zijn er ongeveer 8 gebouwd waarvan er enkele nog uitstekend zijn bewaard.

Plattegrond van een van de **woonbunkers**. De binnenmaat is 400x360cm. De muren zijn 44cm dik van kalkzandsteen in specie gemetseld. De dakconstructie bestaat uit gewapende betonnen dwarsliggers met stampbeton tot 40cm dikte waarop weer een zandlaag is gestort. Oorspronkelijk met een enkel raam en een dakdoorvoer voor een schoorsteen. Voor de ingang liep een scherfmuur.

De **bunkerstal** is 44m lang en 6m breed en biedt plaats aan 24 paarden. Een opvallend detail zijn de in de achterwand gemetselde voerbakken.